

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Географічний факультет

Кафедра землезнавства та геоморфології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Науково-дослідницький практикум із спеціальності
Географія (Геоморфологія та палеогеографія)**

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

**10 Природничі науки
106 Географія
Магістр
Геоморфологія та палеогеографія
обов'язкова**

Навчальний рік	2023/2024
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	12
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: **Бортник Сергій Юрійович**, доктор географічних наук, професор,
професор кафедри землезнавства та геоморфології.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ («__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ («__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробник: *Бортник Сергій Юрійович, доктор географічних наук, професор, професор кафедри землезнавства та геоморфології*

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри землезнавства та геоморфології

(підпис)

Сергій БОРТНИК

(прізвище та ініціали)

Протокол № 18 від « 29 » червня 2023 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «28» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії

Наталія КОРОГОДА

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати вміння розв’язувати складні наукові задачі та практичні проблеми у галузі геоморфології та палеогеографії, висвітлити методологію організації всіх етапів наукової роботи – вибору теми дослідження, обґрунтування її актуальності, визначення об’єкту і предмету дослідження, освоєння сучасних підходів та методів їх проведення, оформлення результатів, створення власного інноваційного проекту, придатного до впровадження у фаховій галузі.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1) знання теоретичних засад геоморфології та палеогеографії, нормативних документів у фаховій галузі;

2) вміння працювати з літературними джерелами, статистичними даними, картографічними матеріалами, даними дистанційного зондування земної поверхні, інтернет-ресурсами;

3) навички польових та камеральних ландшафтних досліджень, вільне користування ГІС.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна розглядає сучасні методи та інноваційні рішення щодо організації та проведення наукових досліджень та оцінки можливостей їх прикладного використання. Дисципліна є складовою комплексної підготовки здобувачів освітнього рівня магістр спеціальності 106 – Географії, освітньої програми «Геоморфологія та палеогеографія».

4. Завдання (навчальні цілі):

- систематизувати знання з методології, методики та практики наукових досліджень у сфері ґрунтознавства, управління земельними ресурсами та територіального планування;

- проводити моніторинг, складати стратегічні плани, програми і проекти просторового розвитку;

- сформувати вміння проектувати, планувати і проводити наукові дослідження, писати наукові роботи у фаховій сфері.

Вивчення дисципліни спрямовано на формування наступних компетентостей:

інтегральної: здатність розв’язувати складні задачі та прикладні проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

спеціальних:

СК 1. Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно-територіальних систем на різних рівнях їхньої просторової організації.

СК 2. Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів.

СК 8. Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців.

СК 10. Здатність самостійно визначати актуальні аспекти у фундаментальних і прикладних напрямках природничо- географічних досліджень, здобувати нові знання, використовуючи сучасні освітні та дослідницькі технології.

СК 11. Здатність критично оцінювати ключові тренди перебігу природно-географічних процесів з точки зору формування нових напрямів у наукових дослідженнях.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	методологія планування і організації наукових досліджень;	<i>лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>опитування, оцінювання підготовки до семінарських занять, самостійної роботи, МКР</i>	до 5%
1.2	критерії актуальності наукової проблеми;			до 7%
1.3	об'єкт, предмет, зміст дослідження;			до 5%
1.4	методи, алгоритм дослідження;			до 7%
1.5	результати дослідження, що очікуються, та порядок їх використання; очікувана ефективність використання результатів дослідження;			до 10%
1.6	календарний план виконання робіт; кошторис витрат на виконання науково-дослідної роботи;			до 7%
1.7	особливості підготовки магістерської роботи студентів;			до 11%
2.1	формувати тему наукового дослідження;	<i>лекції, семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>опитування, оцінювання підготовки до семінарських занять, самостійної роботи, МКР</i>	до 7%
2.2	вивчати особливості виявленої проблеми: визначати питання, що потребують наукової розробки;			до 7%
2.3	науково обґрунтовувати заходи із землеустрою та охорони ґрунтів, рекультивациі порушених земель, захисту земель від несприятливих процесів;			до 10%
2.4	проводити оцінку якості земель, ефективності землекористування;			до 7%
3.1	використовувати інформаційні та комунікаційні технології;	<i>семінарські заняття</i>	<i>оцінювання підготовки до семінарських занять</i>	до 7%
4.1	науково обґрунтовувати вибір різних форм природокористування, управлінські процеси землекористування, проекти землеустрою;	<i>семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>оцінювання підготовки до семінарських занять, самостійної роботи</i>	до 10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)													
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1	
ПРН1. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.								+	+	+	+	+	+	
ПРН4. Розробляти, керувати та управляти проектами географічної та міждисциплінарної спрямованості, оцінювати і забезпечувати якість робіт												+	+	
ПРН12. Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.								+	+			+	+	
ПРН14. Формулювати наукові гіпотези, визначати актуальні аспекти у фундаментальних і прикладних напрямках досліджень, розробляти та управляти проектами у сфері географії, зокрема, геоморфології та палеогеографії, природокористування, міського та регіонального розвитку.	+	+	+	+	+	+	+							
ПРН15. Самостійно оцінювати ключові тренди розвитку природно-географічних процесів для формування нових напрямів наукових досліджень.								+	+	+	+	+	+	

7. Схема формування оцінки: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами опитування, оцінювання підготовки до семінарських занять, письмових модульних контрольних робіт та заліку.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

1. результати навчання – **1 (знання РН 1.1-1.7)** – до 52%;
2. результати навчання – **2 (вміння РН 2.1-2.4)** – до 31%;
3. результати навчання – **3 (комунікація)** – до 7%;
4. результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** – до 10%.

7.1. Форми оцінювання студентів:

- **семестрове оцінювання:** кількість балів, які студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні оцінювання підготовки до семінарських

занять, самостійної роботи, опитування та написання модульних контрольних робіт.

Оцінювання за формами контролю:

	ЗМ1		ЗМ2	
	<i>Min. – 40 бал</i>	<i>Max.– 60 балів</i>	<i>Min. – 20 балів</i>	<i>Max.– 40 балів</i>
Опитування	«1» x 4 = 4	«2» x 4 = 8	«1» x 2 = 2	«2» x 2 = 4
Семінарські заняття	«2» x 5 = 10	«4» x 5 = 20	«2» x 2 = 4	«4» x 2 = 8
Самостійна робота	«2» x 10 = 20	«2» x 10 = 20	«2» x 4 = 8	«2» x 5 = 10
Модульна контрольна робота	«6» x 1 = 6	«12» x 1 = 12	«6» x 1 = 6	«8» x 1 = 8
»3» – мінімальна/максимальна оцінку, яку може отримати студент. ¹ – мінімальна/максимальна залікова кількість робіт чи завдань.				

- підсумкове оцінювання у формі заліку визначається як сума балів за всіма, успішно оціненими, результатами навчання. Оцінки нижче від мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали менше 60 балів обов'язковою є перездача тих видів робіт, за які вони отримали оцінку, нижчу за допустимий мінімум.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль1	Змістовий модуль2	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	40	20	60
Максимум	60	40	100

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.2. Організація оцінювання: опитування у тестовій та письмовій формі проводиться після завершення викладання кожної теми. Практичні та самостійні роботи захищаються по виконанню, відповідно до графіка проведення занять.

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план занять

№	Назва	Кількість годин		
		лекції	семінари	с/р
Модуль 1. Методологія наукових досліджень				
1.	Методологічні засади організації наукових досліджень.	2	20	40
2.	Вибір пріоритетного напрямку наукових досліджень. Критерії актуальності наукової проблеми. Формування теми дослідження. Постановка проблеми, визначення ступеню її вивчення та означення питань, що потребують додаткового наукового дослідження.	2	20	40
3.	Особливості визначення об'єкту та предмету дослідження, як складових наукової роботи. Мета, завдання, зміст наукового дослідження.	1	20	40
Модульна контрольна робота № 1		1		
Модуль 2. Методика і практика наукових досліджень				
4.	Вибір методів та алгоритму проведення наукових досліджень. Календарний план проведення робіт.	1	20	40
5.	Матеріали дослідження. Робота з науковими публікаціями, результатами лабораторних досліджень, картографічними матеріалами та даними дистанційного зондування Землі.	1	20	40
6.	Побудова власних моделей, розробка нових проектів. Оформлення результатів наукових досліджень.	1	10	40
Модульна контрольна робота № 2		1		
ВСЬОГО		10	110	240

Загальний обсяг 360 год., в тому числі:

Лекцій – 10 год.

Семінарські заняття – 110 год.

Самостійна робота – 240 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна (базова):

1. Бортник С.Ю., Погорільчук Н.М., Ковтонюк О.В. Методи польових геоморфологічних досліджень. Вивчення рельєфу та рельєфоутворюючих відкладів: навчальний посібник. Київ, 2015. 156 с. Сторінка доступу: <https://www.twirpx.com/file/2089601/>
2. Бортник С.Ю., Стецюк В.В. Основи урбоекологічних досліджень (на прикладі території Києва). К.: Прінт Сервіс, 2016. 166 с.
3. Гайдучок В. М., Затхей Б. І., Лінник М. К. Теорія і технологія наукових досліджень. Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2006. – 232 с.
4. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.
5. Мороз С. А., Онопрієнко В. І., Бортник С. Ю. Методологія географічної науки: Навч. посібник. – К. : Заповіт, 1997. – 333 с.
6. Морфоструктурно-неотектонічний аналіз території України: концептуальні засади, методи і реалізація: монографія. За ред. Палієнко В.П. «Видавництво «Наукова думка» НАН України». Київ, 2013. 120 с.
7. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень: навч. посібник / В. Є. Юринець. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 178 с.

Додаткова:

1. Куйбіда В.С. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи: збірник нормативно-правових актів і науково-аналітичних матеріалів з питань регіонального розвитку та просторового планування / В.С. Куйбіда, В.А. Негода, В.В. Толкованов. – К.: Видавництво «Крамар», 2009. – 176 с.
2. Методологія стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. Підтримка політики регіонального розвитку в Україні EuropeAid/132810/C/SER/UA. – 55 с. – Режим доступу: http://surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf.
3. Планування розвитку територіальних громад: навч. посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І. Парасюк, Н. Єременко; Асоціація міст України. – К.: ТОВ «Підприємство «Ві ен ей», 2015. – 256 с.
4. Тютюнник Ю.М. Соціально-економічний розвиток території: методологічні аспекти комплексного аналізу / Ю.М. Тютюнник // Соціально-економічний розвиток України в умовах трансформаційних змін: виклики, тенденції, перспективи: колективна монографія / за заг. ред. проф. В.І. Аранчій. – Полтава: ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2013. – С. 132-141.